

แนวทางเวชปฏิบัติสำหรับการวินิจฉัยและรักษา
โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง

Guideline for Diagnosis and Treatment for Lymphoma

โดย

คณะกรรมการปรับปรุงแนวทางเวชปฏิบัติสำหรับการวินิจฉัยและรักษา

โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง

สมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทย

พ.ศ. 2565

สารจากนายกสมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทย

การดูแลรักษาผู้ป่วยโรคโลหิตวิทยา มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีความก้าวหน้าทั้งเทคโนโลยีในการวินิจฉัยและการจำแนกเพื่อพยากรณ์โรค การมียาและวิธีการรักษาใหม่ ๆ พัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา สมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทย จึงมีดำริในการทำแนวทางเวชปฏิบัติในการวินิจฉัยและดูแลรักษาโรคทางโลหิตวิทยาต่าง ๆ และจัดให้มีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา โดยปัจจุบันมีแผนการที่จะเผยแพร่ทาง เว็บไซต์ของสมาคมฯ แทนที่จะพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงได้ทันกับการพัฒนาทางวิชาการ เพื่อประโยชน์ของผู้ป่วยเป็นสำคัญ

แนวทางเวชปฏิบัติ มีจุดประสงค์หลักเป็นเครื่องมือที่ช่วยเหลือแพทย์ผู้รักษาโดยเป็นแหล่งอ้างอิงฉบับย่อ เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาตรงตามมาตรฐานปัจจุบัน ผู้จัดทำแนวทางเวชปฏิบัติได้ใช้หลักฐานอ้างอิงด้านวิชาการร่วมกับประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำที่มีประโยชน์แก่การดูแลรักษาผู้ป่วยที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย และผ่านการพิจารณาจากแพทย์ผู้รักษาในประเทศไทยจนเป็นที่ยอมรับว่ามีทางเลือกที่สามารถทำได้ในสถานการณ์ส่วนใหญ่แต่ก็ไม่ใช่ทุกสถานการณ์ ดังนั้นการนำแนวทางเวชปฏิบัติ ไปใช้แพทย์ผู้รักษาต้องนำไปประยุกต์ให้เข้ากับสถานการณ์ของผู้ป่วย ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละราย ไม่จำเป็นต้องทำตามแนวทางเวชปฏิบัติเสมอไป นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังได้แนะนำวิธีการวินิจฉัยและรักษาใหม่ที่มีประสิทธิภาพดี สามารถเพิ่มอัตราการรอดชีวิตและ/หรือเพิ่มคุณภาพชีวิต เพื่อผลักดันให้ผู้กำหนดนโยบายสุขภาพเพิ่มสิทธิประโยชน์เหล่านี้แก่ผู้ป่วยไทยต่อไป

สุดท้ายนี้ทางสมาคมฯ ขอขอบพระคุณคณะอนุกรรมการร่างแนวทางเวชปฏิบัติโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองทุกท่าน รวมทั้งผู้ร่วมพิจารณาพิจารณา ที่ทำให้งานนี้สำเร็จลงอย่างดียิ่ง เพื่อประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

ศ. นพ.พลภัทร โรจน์นครินทร์

นายกสมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทย

คำนำ

โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองจัดอยู่ในกลุ่ม lymphoproliferative diseases ที่มีต้นกำเนิดมาจาก B- lymphocytes, T-lymphocytes หรือ natural killer (NK) cells ในระบบต่อมน้ำเหลือง โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ Hodgkin lymphoma และ non-Hodgkin lymphoma สำหรับ non-Hodgkin lymphoma สามารถแบ่งย่อยออกได้เป็นมากกว่า 40 ชนิด ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งพยาธิวิทยา ลักษณะทางคลินิกของผู้ป่วย ตลอดจนการตอบสนองต่อการรักษา

โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองเป็นโรคมะเร็งทางโลหิตวิทยาที่พบได้บ่อยที่สุด อุบัติการณ์ในคนไทยประมาณ 10 คนต่อแสนประชากรต่อปี ถึงแม้โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองจะมีอุบัติการณ์สูง แต่ก็ยังคงเป็นโรคมะเร็งที่พบมีอุบัติการณ์ของการหายขาดจากโรคหลังการรักษาได้สูงสุดโรคหนึ่ง ตัวอย่าง เช่น โรค diffuse large B-cell lymphoma, โรค Hodgkin lymphoma เป็นต้น การวางแผนการรักษาผู้ป่วยมะเร็งต่อมน้ำเหลืองทุกรายให้ถูกต้องตั้งแต่แรกวินิจฉัยโรคจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ในระยะ 10-15 ปีที่ผ่านมา มีวิวัฒนาการของความรู้ความเข้าใจการดูแลรักษาผู้ป่วยมะเร็งต่อมน้ำเหลืองที่สำคัญมาก 2 ด้าน ด้านแรก คือ การวินิจฉัยโรค ได้มีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับ molecular genetics ซึ่งมีความจำเพาะต่อมะเร็งต่อมน้ำเหลืองบางชนิด ทำให้การวินิจฉัยโรคแม่นยำขึ้น และบ่อยครั้งยังนำไปสู่การพยากรณ์โรคที่ดีขึ้น นำไปสู่ความจำเป็นของการตรวจ gene rearrangement และหรือ fluorescence in-situ hybridization (FISH) ในผู้ป่วยบางราย ด้านที่สอง คือ การนำ novel therapy ชนิดต่าง ๆ เข้ามารักษาโรค และจากหลักฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ ทำให้ novel therapy เหล่านี้กลายเป็นการรักษามาตรฐานสำหรับผู้ป่วยในบางกรณี ดูเหมือนว่าเรากำลังก้าวเข้ามาสู่จุดเปลี่ยนผ่านของการรักษาโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองที่บทบาทของการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดกำลังถูกทดแทนด้วย novel therapy ชนิดต่าง ๆ อย่างไรก็ดี เทคโนโลยีใหม่ ๆ เหล่านี้มาพร้อมกับต้นทุนงบประมาณที่สูงลิ่ว นำมาซึ่งความท้าทายของการวางแผนการใช้ทรัพยากรทางการแพทย์เหล่านี้ให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดผลคุ้มค่าที่สุด ซึ่งการวางแผนในเรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในประเทศไทยในปัจจุบัน

อนึ่งแนวทางการรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองนี้ ไม่ได้เป็นข้อกำหนด สำหรับแพทย์ในการดูแลรักษาผู้ป่วยที่จะต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด หากแต่เป็นแหล่งข้อมูลอีกแหล่งหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจเลือกวิธีการรักษาดูแลผู้ป่วย เพราะในการดูแลรักษาผู้ป่วยรายหนึ่ง ๆ มีปัจจัยทั้งจากสถานะพื้นฐานของผู้ป่วยและครอบครัว สิทธิการเบิกจ่าย ความพร้อมของสถาบันทางการแพทย์และบุคลากร หรือตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลทำให้แพทย์ทำการตัดสินใจให้การรักษาที่แตกต่างออกไปได้ แต่ทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ของผู้ป่วยเป็นหลักสำคัญ

ข้อแนะนำในแนวทางปฏิบัตินี้เป็นความคิดเห็นร่วมกันของคณะกรรมการจัดทำแนวทางการรักษาโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง โดยอ้างอิงจากข้อมูลการรักษาที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งได้จากทบทวนวารสารทางการแพทย์ แนวทางการรักษาของต่างประเทศที่เป็นที่ยอมรับ แพทย์ที่จะนำแนวทางนี้ไปใช้จำเป็นต้องพูดคุยสื่อสารกับผู้ป่วย ตลอดจนใช้วิจารณญาณอิสระในการเลือกวิธีการรักษาที่เหมาะสมในบริบทของสถานะแวดล้อมทางคลินิกของผู้ป่วยแต่ละราย

กระผมขอขอบพระคุณอนุกรรมการทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการจัดทำแนวทางการรักษานี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแนวทางการรักษานี้จะนำไปสู่การรักษาผู้ป่วยมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในประเทศไทยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานยิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

ศ.กิตติคุณ นพ.ธานินทร์ อินทรกำรชัย

ประธานคณะกรรมการจัดทำแนวทางการรักษาโรค Lymphoma

สมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทย

การจัดทำแนวทางเวชปฏิบัติสำหรับการดูแลรักษา โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง

แนวทางเวชปฏิบัติสำหรับการดูแลรักษาโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง สมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทยฉบับนี้ นับเป็นฉบับที่ 3 โดยฉบับแรกจัดทำในปี พ.ศ. 2554 และฉบับที่สองในปี พ.ศ. 2560

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาแนวทางเวชปฏิบัติสำหรับการดูแลรักษาโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง เริ่มจากคณะกรรมการทบทวนหลักฐานทางวิชาการที่เป็น randomized controlled trials, systematic review, meta-analysis และ clinical trials ต่าง ๆ รวมทั้งข้อแนะนำจาก National Practice Guidelines ของประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับการยอมรับแพร่หลาย เช่น National Comprehensive Cancer Network (NCCN) Clinical Practice Guideline in Oncology, European Society for Medical Oncology (ESMO), British Committee for Standards in Haematology (BCSH) เป็นต้น จากนั้นคณะกรรมการนำข้อมูลเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการจัดทำแนวทางการรักษาโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง เพื่อพิจารณาความเหมาะสม กำหนดระดับของความน่าเชื่อถือของคำแนะนำนั้น ๆ โดยอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์ (level of evidence) พร้อมทั้งให้น้ำหนักของคำแนะนำ (grade of recommendation) ซึ่งมาจากความเห็นพ้องของคณะกรรมการทั้งหมด (expert consensus)

อนึ่ง การรักษาที่แนะนำในแนวทางฉบับนี้ คณะกรรมการจะให้ความสำคัญกับหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้รับการตีพิมพ์และเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ถึงแม้การรักษาหรือเทคโนโลยีนั้น ๆ ยังไม่สามารถเข้าถึงได้ในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จะได้คำนึงถึงในการวางแผนพัฒนาการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมในการดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองต่อไปในภายหน้า

คณะอนุกรรมการปรับปรุงแนวทางเวชปฏิบัติสำหรับการวินิจฉัยและรักษาโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง ปี 2565
สมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทย

1. นายแพทย์ ธาณินทร์ อินทรกำธรชัย	ประธานคณะอนุกรรมการ
2. นายแพทย์ กฤษฏา วุฒิการณ์	อนุกรรมการ
3. แพทย์หญิง กาญจนา จันทร์สูง	อนุกรรมการ
4. นายแพทย์ กานติษฐ์ ประยงค์รัตน์	อนุกรรมการ
5. แพทย์หญิง จักราวดี จุฬามณี	อนุกรรมการ
6. แพทย์หญิง ชลลดา เหล่าเรืองโรจน์	อนุกรรมการ
7. นายแพทย์ ทนงค์ศักดิ์ สุวรรณแทน	อนุกรรมการ
8. นายแพทย์ ธวัชชัย สุวรรณบรรณ	อนุกรรมการ
9. นายแพทย์ ธิติ อัครภาณุมาศ	อนุกรรมการ
10. แพทย์หญิง นงลักษณ์ คณิตทรัพย์	อนุกรรมการ
11. แพทย์หญิง นิสา มะเคือสี	อนุกรรมการ
12. แพทย์หญิง พิมพ์ใจ นิการักษ์	อนุกรรมการ
13. นายแพทย์ พีระพล วอง	อนุกรรมการ
14. นายแพทย์ ภรณ์รัตน์ น้อยเพิ่ม	อนุกรรมการ
15. แพทย์หญิง ลลิตา นรเศรษฐ์ธาดา	อนุกรรมการ
16. นายแพทย์ สมชาย วงศ์ขันตี	อนุกรรมการ
17. นายแพทย์ สุพัฒน์ ชำนาญชานันท์	อนุกรรมการ
18. นายแพทย์ สุภร จันท์จารุณี	อนุกรรมการ
19. นายแพทย์ อาจรบ คุณาภินันท์	อนุกรรมการ
20. นายแพทย์ อุดมศักดิ์ บุญวรเศรษฐ์	อนุกรรมการ และเลขานุการ

คำชี้แจงน้ำหนักของหลักฐานอ้างอิง และคำแนะนำการรักษา

Level of evidence

- ระดับ I หลักฐานที่ใช้อ้างอิงมาจาก Randomized controlled trials หรือ Meta analysis
- ระดับ II หลักฐานที่ใช้อ้างอิงมาจาก Non-randomized controlled trials หรือ Cohort studies
- ระดับ III หลักฐานที่ใช้อ้างอิงมาจาก Case-control studies
- ระดับ IV หลักฐานที่ใช้อ้างอิงมาจาก Descriptive study, Case report หรือ Case series
- ระดับ V หลักฐานที่ใช้เป็น Expert opinion หรือ Consensus (ฉันทามิติ) ของคณะผู้เชี่ยวชาญ

Grade of Recommendation

- ระดับ A สมควรอย่างยิ่งที่จะนำแนวทางปฏิบัตินี้ไปใช้ (Strongly recommended)
- ระดับ B ควรนำแนวทางปฏิบัตินี้ไปใช้ (Recommended)
- ระดับ C แนวทางปฏิบัตินี้เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะนำไปใช้ (Optional)
- ระดับ D ไม่แนะนำให้ นำแนวทางปฏิบัตินี้ไปใช้ (Not recommended)
- ระดับ E ไม่แนะนำให้ นำแนวทางปฏิบัตินี้ไปใช้ไม่ว่าในกรณีใด ๆ (Not recommended in all situations)

อนึ่ง คำแนะนำของการใช้ยาในข้อบ่งชี้ต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ในแนวทางการรักษาฯนี้ ที่ยังไม่สามารถเบิกจ่ายได้ด้วยสิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้าในขณะที่เรียบเรียง จะแสดงไว้ด้วยเครื่องหมาย* ส่วนยาที่ยังไม่มีจำหน่ายในประเทศไทย จะแสดงไว้ด้วยเครื่องหมาย**

สารบัญ

- บทที่ 1 Evaluation และ Response Assessment
- บทที่ 2 Hodgkin lymphoma
- บทที่ 3 Chronical Lymphocytic Leukemia และ Small Lymphocytic Lymphoma
- บทที่ 4 Follicular Lymphoma
- บทที่ 5 Lymphoplasmacytic Lymphoma
- บทที่ 6 Marginal Zone Lymphoma
- บทที่ 7 Diffuse Large B-Cell Lymphoma
- บทที่ 8 Mantle Cell Lymphoma
- บทที่ 9 Primary Mediastinal B-Cell Lymphoma and other High Grade B-Cell Lymphomas
- บทที่ 10 Burkitt Lymphoma
- บทที่ 11 Peripheral T-cell Lymphoma
- บทที่ 12 Extranodal NK/T-cell Lymphoma
- บทที่ 13 Primary CNS Lymphoma
- บทที่ 14 Primary Cutaneous Lymphoma
- บทที่ 15 HIV related lymphoma